

Gaziantep Yöresinde Bademin Önemi ve Diğer Sert Kabuklularla Maliyetinin Karşılaştırılması

Ümran ELDOĞAN / Zir. Yük. Müh.

Antepfistigi Araştırma İstasyonu Müdürlüğü

Üretimi geniş ölçüde tohumla yapılan badem, yeşil kabuklu çağla devresinden itibaren tüketilebilen önemli bir meyve türüdür. Bu haliyle şubat sonu ve mart başında piyasaya ilk çıkan (erken yazlık) meyve türü olan badem, içinin tam gelişmiş olduğu devredeki haliyle tüketim açısından daha fazla önem kazanır. Badem ve yan ürünlerinin gıda, şekerleme ve kozmetik sektörlerinde kullanılması, badem üretimi-nin önemini arttırmaktadır (1).

2012 yılı dünya badem üretim istatistikleri incelendiğinde %37,2'lik pay ile ABD 1. sırada, %11,1'lik pay ile İspanya 2. sırada, %5,2'lik

pay ile İran'ın 3. sırada yer aldığı görülmektedir. Türkiye ise toplam dünya üretiminin %3,9'unu sağlayarak 6. sırada yer almaktadır (Tablo1).

Türkiye'nin ekolojik şartlarının uygun olması sebebi ile tüm bölgelerde badem yetiştiriciliği kolaylıkla yapılabilmektedir. Bu da ülkemiz açısından büyük bir avantajdır. Bademin kullanım alanları incelendiğinde; çerez, şekerleme, çikolata, pasta sektöründe gibi gıda endüstrisi, badem yağı olarak kozmetik sanayide ve ilaç endüstrisinde kullanılmaktadır.

Ülkemiz bademin önemli gen

merkezlerinden birisidir. Fakat tüm bölgelerde yetiştiricilik yapılamamaktadır. Bademin soğuklama gereksinimi oldukça düşüktür. Bu sebeple, ilkbahar geç donlarının hüküm sürdüğü yerlerde, ekonomik olarak yetiştirilememektedir. Ülkemizde badem üretimi bölgeler bazında incelendiğinde; en fazla üretimin G. Anadolu Bölgesinde yapıldığı görülmektedir (Şekil1).

Üretim Giderleri:

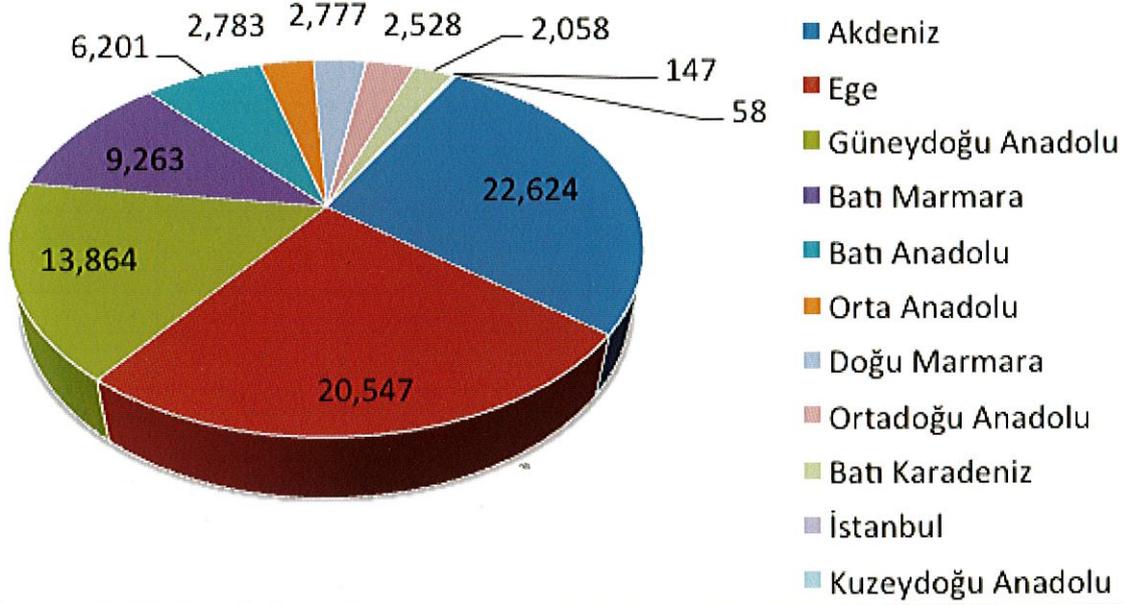
Bademin üretim masrafları hesaplandığında 747 TL'da olarak bulunmuştur. En büyük gider masraflarının gübre bedeli ve gübreleme işçiliği oluşturmaktadır. Bunları hasat, sürüm ve zirai mü

Tablo 1. Ülkeler İtibariyle Dünya Badem Üretimi (1000 ton)

Ülkeler	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2012 (%)
A.B.D	846	1.213	1.410	1.162	1.414	731	720	37,2
İspanya	313	188	180	271	223	212	215	11,1
İran	105	115	127	158	158	92	100	5,2
İtalya	113	113	119	107	108	105	90	4,6
Suriye	107	76	83	97	73	130	86	4,5
Türkiye	43	51	53	55	55	70	75	3,9
Tunus	56	58	52	60	52	61	70	3,6
Yunanistan	51	46	35	40	33	30	29	1,5
Diğer	412	438	462	562	548	533	550	28,4
Dünya	2.046	2.296	2.519	2.512	2.664	1.964	1.935	100

FAOSTAT | © FAO Statistics Division 2014 | 15 Nisan 2014

Üretim (Ton)

Şekil 1. Bölgelere Göre Türkiye Badem Alanları, Üretim ve Verimi (2013)

cadele giderleri takip etmektedir.

Badem sert kabuklu meyvelerden antepfıstığı ile karşılaştırıldığında, antepfıstığı üretim masraflarının kuru koşullarda 650 TL/da, sulu koşullarda 1035 TL /da olduğu hesaplanmıştır. Antepfıstığı üretiminde değişken masrafların en büyük kısmını işçilik giderleri oluşturmaktadır. İşçilik giderlerinde başta gelenler ise budama işçiliği

ve hasat işçiliğidir. Aynı şekilde ceviz yetiştiriciliğinde ise üretim maliyetinin 831.181 TL/da olduğu tespit edilmiştir.

Üretim Miktarları:

TÜİK verilerine göre Gaziantep il genelinde 2009–2013 yılları arasında meyveliklerin alanı ve üretim miktarında artışlar kaydedilmiştir (Tablo 3).

Gaziantep ilinin üretim rakamları incelendiğinde, mevcut çeşitlerle ceviz yetiştiriciliğinin ekolojik koşullara uyum sağlamadığı ve buna ilaveten yapılan masraflar karşılanmadığı gözlenmektedir. Antepfıstığı ise bölge şartlarına çok iyi adapte olmuştur. Buna karşın, badem erken yaşta verime başlaması nedeniyle uygun ekolojilerde daha avantajlı, alternatif bir ürün konumundadır. Üreticiler

Tablo 2. Sert Kabuklu Ürünlerin Net Gelir Yönünden Karşılaştırılması

ÜRÜN	Maliyet/da	Brüt gelir	Net gelir
Antepfıstığı	747	1800	1053
Badem	665	1400	735
Ceviz	831	1200	369

rin badem tarımına yönelmesinde Gaziantep yöresinin iklim koşullarının badem yetiştiriciliğine uygun olması, pazarlama kolaylığı, ürünü

hasattan hemen sonra satabilme şansının yanında depolama fırsatının da olması gibi faktörler öne çıkmıştır.

Tablo 3. Gaziantep İlinin Badem Alanları, Üretim ve Verimi (2013)

Yıllar	Toplu Meyveliklerin Alanı(dekar)	Üretim (Ton)	Ağaç Başına Ortalama Verim(kg)	Meyve Veren Yaşta Ağaç Sayısı	Meyve Vermeyen Yaşta Ağaç Sayısı	Toplam Ağaç Sayısı
2009	1.847	259	15	17.330	17.142	34.472
2010	1.942	586	17	33.930	16.995	50.925
2011	2.951	683	20	33.940	17.427	51.367
2012	9.875	1.809	15	122.860	30.132	152.992
2013	10.404	1.778	14	123.050	29.942	152.992

Kaynak: TÜİK | 12 Ocak 2015

KAYNAKLAR

1. Anonim, <http://www.ito.org.tr/Dokuman/Sektor/1-6.pdf>
2. Anonim, 2014, <http://www.tuik.gov.tr>, 13 Ocak 2015.
3. Anonim, 2014, <http://www.tuik.gov.tr>, 2014 , 12 Ocak 2015.
4. Anonim, 2014. <http://faostat.fao.org/> ,15 Nisan / 07 Mayıs 2014.
5. Anonim, 2014. Antepfistigi Araştırma İstasyonu Müdürlüğü (Maliyet Cetveli 2014)
6. Anonim, 2014. Kahramanmaraş İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü (Maliyet Cetveli 2015 Verileri)